

Prædiken til Sidste søndag efter helligtrekonger

Joh. 12,23-33

Anden tekstrække

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Johannes:

Jesus svarede disciplene: »Timen er kommet, da Menneskesønnen skal herliggøres. Sandelig, sandelig siger jeg jer: Hvis hvedekornet ikke falder i jorden og dør, bliver det kun det ene korn; men hvis det dør, bærer det mange fold. Den, der elsker sit liv, mister det, og den, der hader sit liv i denne verden, skal bevare det til evigt liv. Den, der tjener mig, skal følge mig, og hvor jeg er, dér skal også min tjener være. Den, der tjener mig, ham skal Faderen ære. Nu er min sjæl i oprør, og hvad skal jeg sige? Fader, frels mig fra denne time? Nej, det er derfor, jeg er nået til denne time. Fader, herliggør dit navn!« Da lød der en røst fra himlen: »Jeg har herliggjort det, og jeg vil atter herliggøre det.« Folkeskaren, som stod der og hørte det, sagde, at det var torden. Andre sagde: »En engel talte til ham.« Jesus sagde til dem: »Den røst lød ikke for min skyld, men for jeres skyld. Nu fældes der dom over denne verden, nu skal denne verdens fyrste jages ud. Og når jeg er blevet ophøjet fra jorden, vil jeg drage alle til mig.« Det sagde han og betegnede dermed, hvordan han skulle dø.

Johannesevangeliet 12,23-33

Vi befinder os i evangeliet i dag efter Jesu indtog i Jerusalem til den påskefest, der skulle blive hans sidste. Og han taler om sin endelige "herliggørelse" – selv om alt i situationen synes at pege i den modsatte retning – i retning af lidelse og død og endeligt nederlag. Alligevel taler han om sin herliggørelse: "Timen er kommet, da Menneskesønnen skal herliggøres."

Vi fornemmer umiddelbart, at der her må være tale om en anden slags "herlighed" end den, vi normalt forbinder med ordet. Med herlighed tænker vi jo som regel i retning af at få succes i verden, at komme højt på strå, at få magt og ære og greb om tingene, så vi selv kan bestemme, ikke bare over vores eget liv, men også over andres.

Men det kan ikke være den herlighed, Jesus har i tankerne – for han er jo præcis selv i færd med at miste alt det, som vi forstår ved ære og herlighed og magt. Derfor har vi så svært ved at forstå, hvad det egentlig er, han mener, når han taler om sin herliggørelse.

Vi tænker jo som antydnet i helt andre baner. Skal vi prøve at komme lidt nærmere på sporet af, hvordan vi tænker, ja, så er det altså ikke Jesus af Nazareth, vi skal se på. Derimod kunne vi tage en anden "skikkelse" i bibelen frem – en skikkelse, som Jesus ganske vist ligner på fundamental vis ved at være et sandt og virkeligt menneske som denne anden "skikkelse". Alligevel er der en afgørende forskel.

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 868, 127. årgang
Januar 2026
ISSN 0901-2214

Mon ikke I allerede aner, hvad det er for en "skikkelse", jeg har i tankerne? Jeg sætter "skikkelse" i anførselstegn – for det er ikke kun ét bestemt menneske, der er tale om. Det er *menne-sket*, der sigtes til. Og "menneske" hedder på hebraisk "adâm" Ja, det er naturligvis den gamle fortælling om adam og eva i bibelens begyndelse, det drejer sig om. Det er en fortælling, ikke kun om ét menneske (eller to). Nej, det er en fortælling om *menne-sket* og dermed om alle mennesker. En sådan grundfortælling plejer man at kalde en myte.

Hvad er det så, myten siger om adam? Den siger, at adam er skabt i Guds billede til at leve i lydhed mod sin skaber og i kærlighed til sit medmenneske og i en ansvarlig forvaltning af den verden, mennesket er sat i. Og så er alt jo godt? Ja, det er det. Eller rettere: Det *kunne* det være. Men det ufattelige er sket, at adam, mennesket, vil ikke nøjes med at være menneske og Guds lydige skabning. Mennesket lader sig friste til at blive mere end et menneske, ja, det fristes til at ville være "ligesom Gud", til at kende godt og ondt, til at

herske over liv og død, kort sagt: til at få magt og herredømme over livet – for derved at opnå, hvad det selv forstår ved ære og herlighed. Sådan er adam – og det vil sige: sådan er vi alle.

Vi ved også – både fra myten og fra livet selv – hvordan det går enhver adam og eva. Vores stræben efter magt over livet og efter egen herlighed og ære lykkes ikke. Tværtimod. Vi befinder os "øst for paradis", dvs. *her*, på denne jord, hvor der er hårdt arbejde for at overleve, lidelse og smerte og til sidst vender vi tilbage til den jord, vi er kommet af. Var der nogen, der sagde eller tænkte, at myten ikke er sand? Det er den. Den er desværre alt for sand. Det viser virkeligheden. Menneskets virkelighed.

Nu kommer der så et andet menneske – et nyt menneske, kunne vi også sige. Han kaldte sig selv Menneskesønnen. Han var helt og fuldt et menneske som enhver af os – altså en adam. Han levede på jorden under de samme vilkår som os. Måtte spise

og sove og klæde sig. Også han blev fristet, igen og igen, ligesom adam.

Straks efter sin dåb, hvor han havde gjort sig til ét med syndige mennesker, og hvor han fra Himlen havde hørt Gud selv kalde ham for sin elskede Søn, da blev han – ikke af egen drift, men "af Ånden", altså af Gud selv, ført ud i ørkenen for at blive fristet af Djævelen – præcis ligesom adam og eva blev fristet af slangen. Han udsættes altså af Skaberen selv for den fristelse, som ethvert menneske er udsat for – nemlig fristelsen til selv at ville magte livet og gøre sig til herre over det, i stedet for at modtage det af Skaberens hånd og mund – ja, han fristes til at bøje sig for og bruge ondskabens midler til at gøre sig selv stor og opnå magt og herlighed og ære i verden.

Også sidenhen stod han flere gange overfor den samme fristelse, f.eks. når hans egne disciple og andre da bestemt mente, at han skulle blive en stor konge, der har magt og får ære i denne verden.

Men det mærkelige er, at han ikke faldt for fristelsen – altså præcis den fristelse, som adam, dvs. som vi alle falder for. Han var og ville være et sandt og lydigt menneske – et menneske, som Skaberen havde tænkt sig, da han skabte mennesket i sit billede. Han søgte aldrig at få magt over sit eget liv, han holdt ikke på det – men gav sig selv og sin hjælp til alle, han mødte.

Nu er timen så kommet, da den afgørende prøve skal stå. Han har tidligere har forberedt sine disciple på, hvad der venter ham i Jerusalem. Men som de adamer, også de var, forstod de ikke, hvad han mente, og når de endelig forstod det, protesterede de højlydt imod det. Sådan måtte og skulde det da på ingen måde gå ham! Men også da viste hans deres lokketoner fra sig som ekkoer af den ondes gamle fristelse af adam. "Vig bag mig, Satan!" sagde han til sin egen førstedicipel Peter.

Men fristelsen fortsatte – lige til det sidste. Natten inden sin død bad han i sin dybe angst om at måtte

blive forskånet for den skæbne, der ventede ham, hvis det var muligt – men føjede også til: "Dog ikke, hvad jeg vil, men hvad du vil." Fristelsen var der til at gå en anden vej (hvilket også antydes i evangeliet i dag), men han valgte lydheden mod sin himmelske Fader, som ikke efterkom hans bange bøn.

Ja, selv da han hang på korset, lød mængdens spot og hån imod ham – igen som et ekko af den gamle fristelse om at redde sig eget liv: Frels nu dig selv og stig ned af korset, så vil vi tro dig. Men han blev der. Ja, selv i sin fornedrelse lod han sig ikke lokke til at forbande dem, der udsatte ham for denne behandling, men bad sin Fader tilgive dem.

Hvad er det, der sker i alle disse fristelser, som Menneskesønnen udsættes for? Der sker det, at han gør præcis det modsatte af det, som adam ville gøre og gør. Han holder ikke på sit eget liv, vil ikke redde sig selv, men fortsætter med at give og tilgive, ja, give sig selv hen. Han ydmyges på det grusomste – men ydmygelsen gør ham ikke ond og hævntrøstig. Han finder sig lydigt i den – åbner ikke sin mund for at forsvare sig selv.

Dette er den stik modsatte vej af den, som adam valgte, den vej, som ethvert menneske vælger for at redde sig selv. Det er – kunne man sige – ikke selvhævdelsens og selvophøjelsens vej – men selvhen-givelsens vej.

Denne vej, der kulminerede i hans afgørende time, det var dén, han selv kaldte for sin herliggørelse, sin ophøjelse. Ophøjelsen sker, idet han bogstaveligt løftes op og nagles fast til et blodigt kors.

Det er denne – mærkelige og underlige – ophøjelse eller herliggørelse, som Jesus selv taler om i evangeliet i dag.

Herliggørelsen kulminerer, idet han lider det, der i verdens og adams øjne ikke kan ses som andet end et forsmædeligt nederlag. Men dette nederlag er i virkeligheden hans sejr. Det er her, han én gang for

Redaktion

Jonas Jochumsen
Herning og Gjellerup Valgmenigheder
Mail: praest@h-g-valgmenighed.dk
Tlf.: 9712 0652

Benedicte Rostgaard Spies
Mail: benedictespies@gmail.com
Tlf.: 6126 1494

Søndagslæsning
Tilstræbes at udkomme hver uge på
www.grundtvigskforum.dk/søndagslæsning
– her kan du også
tilmelde dig det
elektroniske nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Vartov — Farvergade 27
1463 København K
hej@grundtvigskforum.dk

alle – som menneske – standser og vender den dødsspiral, den dødsrute, som adam, dvs. som vi alle har valgt, i den tro, at den er vejen ikke bare til magt og herlighed, men også til liv. Dermed viser han – i og med sit eget menneskeliv – at vejen til livet er ganske anderledes beskaffen. Ja, han viser – i sit eget liv – at vejen til livet er hvedekornets vej – gennem død, når det lægges i jorden – til frugtbarhed og grøde, når akset spirer frem som korn med kerne.

Det er derfor, han også siger om enhver, som er døbt til at høre sammen med ham – at livet i hans fællesskab ikke vindes ved, at man ”elsker” det, og det må her betyde: ved at man krampagtigt holder fast på det og selv vil sikre det, men ved at give slip på det, ja, miste det – på samme måde, som det sker med hvedekornet, når det lægges i jorden.

Ofte taler man sådan om Jesu liv og skæbne, at man siger: Korsfæstelsen er hans nederlag, opstandelsen på tredjedagen hans sejr. Sådan må vi mennesskeligt set tale om det.

Ud fra evangeliet i dag – og hvad der i øvrigt her er fremført – må man derimod sige: Jesus – Mennesskesønnen – sejrer hver gang, han udsættes for og overvinder adams fristelse til selvophøjelse, ultimativt sejrer han over denne fristelse i sin selvhengivende død.

Det er præcis derfor, evangeliet i dag taler om Jesu død som hans herliggørelse og ophøjelse.

Men hvad betyder da opstandelsen påskemorgen? Det er ikke lige sådan at sige uden at gå påskens mysterium for nær. Men så meget betyder opstandelsen i hvert fald, at Skaberen helt og fuldt stiller sig bag og bekræfter den vej, som hans énbårne Søn som menneske valgte og gik – bekræfter og stadfæster denne vej som livets vej – den eneste vej til livet, der findes for det menneske, der bildte sig ind at kunne vinde og sikre sig livet ad sin egen fortvivlede vej.

At blive døbt med den kristne dåb, det er at blive inkorporeret i Mennesskesønnens liv – ”indpodet” i ham som grenen på det sande vintræ.

Paulus siger herom i Romerbrevet: ”Eller véd I ikke, at alle vi, som er blevet døbt til Kristus Jesus, er døbt til hans død? Vi blev altså begravet sammen med ham ved dåben til døden, for at også vi, sådan som Kristus blev oprejst fra de døde ved Faderens herlighed, skal leve et nyt liv. For er vi vokset sammen med ham ved en død, der ligner hans, skal vi også være det ved en opstandelse, der ligner hans.”

Luther tænker i forlængelse af disse ord, når han i katekismen skal forklare dåbens sakramente, herunder hvad det betyder, at der ved dåben bruges vand, som dåbsbarnet egentlig også nu burde sænkes ned i og trækkes op af. Det fine ved Luthers forklaring er, at han netop medtænker den sammenhæng mellem Kristus og adam, som det også har været denne prædikens ærinde at sige noget om.

”Hvad betyder da denne denne dåb i vand? – spørger Luther og giver selv svaret: ”Den betyder, at den gamle Adam i os skal druknes ved daglig anger og bod og dø med alle sine onde lyster. I stedet skal et nyt menneske dagligt dukke frem og opstå, og det skal leve i evig retfærdighed og renhed for Gud.

AMEN.

Knud Nyboe Rasmussen, pastor emeritus.

Prædiken afholdt i Vandborg og Fjaltring Kirker i 2014.

Salmevalg fra DDS

557. Her vil ties, her vil bies

289. Nu bede vi den Helligånd

609. Dybt fornedres skal enhver

192: Hil dig, Frelser og Forsoner

427: Tak for al din fødsels glæde

624. Gud er Gud, før jorden skabtes